

Grzegorz Misiura

Nagroda Naukowa im. Ireny i
Franciszka Skowyrów dla o. dr.
Mariana Brudziszka CSsR

Rocznik Kolbuszowski 16, 465-468

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nagroda Naukowa im. Ireny i Franciszka Skowyrów dla o. dr. Mariana Brudziszsa CSsR

Powstały w 1972 r. Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym, zorganizowany w strukturach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, prowadzi badania nad dziedzictwem Polonii mieszkającej w różnych częściach świata. Od 1981 r. Ośrodek przyznaje nagrodę naukową, ufundowaną przez Irenę Skowyrę, wdowę po zmarłym kilka lat wcześniej działaczu Polonii amerykańskiej, Franciszku Skowyrze. Nagroda od 1994 r. nosi imiona obojga małżonków i przyznawana jest za wyróżniające się prace badawcze z dziedziny historii najnowszej, religijnej, polonijnej, a także ukazujące wkład Kościoła i duchowieństwa w rozwój polskiej kultury oraz walk o wolność i niepodległość Polski. Inicjatorem jej przyznania był prof. dr hab. Czesław Bloch (1927-2000), pierwszy dyrektor i założyciel Ośrodka. Nagroda popularnie nazywana jest „lubelskim noblem”, co pokazuje jej doniosłość. Przyznawana jest corocznie, a w przeszłości wyróżniono nią naukowców zarówno z KUL, jak i z UMCS, Gdańska, Poznania, Warszawy, Wrocławia, Londynu, Paryża czy Rzymu. W 2016 r. Nagrodę otrzymał o. dr Marian Brudzisz, ze Zgromadzenia Redemptorystów, zasłużony badacz Polonii, szczególnie francuskiej i białoruskiej. Obecnie jako emeryt mieszka w Krakowie, ale często bierze udział w konferencjach naukowych organizowanych przez kulowski Ośrodek Badań nad Polonią i przewodniczy także prowadzonym panelom dyskusyjnym.

Laureat urodził się w 1930 r. w parafii Rożnowice, w diecezji tarnowskiej. Pierwsze śluby zakonne w Zgromadzeniu Redempto-

rystów złożył w 1948 r., a święcenia kapłańskie przyjął w 1955 r. Od tego czasu minęło już 60 lat, a przyznaną nagrodę Laureat potraktował jako zwieńczenie obchodzonego jubileuszu. W 1960 r. o. Brudzisz ukończył w KUL studia na Wydziale Teologii w sekcji historii Kościoła, a siedem lat później obronił tam doktorat, napisany pod kierunkiem ks. prof. Mariana Rechowicza, późniejszego biskupa archidiecezji lwowskiej z siedzibą w Lubaczowie. W tym samym roku ukończył również w KUL kurs archiwalny, zorganizowany przez Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych. Dzięki niemu rozpoczął później prace na tym polu naukowym. Pracował jako duszpasterz w kościołach redemptorystów w Zamościu, Wrocławiu i wykładowca tamże historii Kościoła w seminarium duchownym oo. redemptorystów oraz dyrektor tamtejszej biblioteki. Później pracował w Instytucie Geografii Historycznej KUL. W połowie lat 70. był pracownikiem Archiwum Generalnego Zgromadzenia Redemptorystów w Rzymie, gdzie porządkował zespół archiwalny Polskiej Prowincji Redemptorystów. Od 1987 r. pracował ponownie w Archiwum Generalnym w Rzymie oraz jako prefekt tamtejszej Biblioteki Akademii Teologii Moralnej. Przeprowadził modernizację i komputeryzację tej biblioteki. W 2002 r., po osiągnięciu wieku emerytalnego, zamieszkał w Krakowie, ale pozostał aktywny w pracy naukowej. W 2014 r. zakończył prace archiwalne nad porządkiem Archiwum Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Pozostaje także we współpracy z Instytutem Historii Zgromadzenia Redemptorystów w Rzymie, Ośrodkiem Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, Polskim Słownikiem Biograficznym oraz Słownikiem Polskich Teologów Katolickich. Opublikował także dwie książki: *Redemptoryści w Krakowie 1903-2003*, wyd. 2 zm., Kraków 2004 i *Archiwum Polskiej Misji Katolickiej we Francji – Archives de la Mission Catholique Polonaise de France*, Kraków-Lublin 2015.

Wręczenie Nagrody o. Marianowi Brudziszowi miało miejsce 17 czerwca 2016 r. w gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. Jak zawsze, tradycyjnie na wszystkich wydarzeniach organizowanych przez Ośrodek, wydarzeniu towarzyszył wizerunek Matki Bożej Opiekunki Ludzkich Dróg w Sokołowie Małopolskim, patronki emigrantów. Na początku głos zabrał ks. dr Sławomir Zych, pracownik

Ośrodka Polonijnego. Pierwsze słowa powitania skierowała Barbara Zezula – dyrektor gościnnej Biblioteki. Następnie ks. Zych wymienił wszystkich obecnych gości: rodzinę naturalną Laureata – najmłodszego brata Kazimierza, bratanków Ireneusza oraz Mariana z małżonką Lucyną oraz jej siostrą Anną; rodzinę zakonną – o. dr. Janusza Urbana CSsR, Radnego Prowincji Warszawskiej Redemptorystów (reprezentant prowincjała) z Krakowa, o. Andrzeja Makowskiego CSsR, Superiora domu w Lublinie, o. dra Mirosława Chmielewskiego CSsR, adiunkta w KUL, o. Mariusza Mazurkiewicza CSsR, o. Stanisława Janinę CSsR. Poza tym obecni byli: Małgorzata Augustyniuk – wicedyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej; pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej KUL; osoby współpracujące z Laureatem – Anna Czabaj, Teresa Bednara, Helena Ziółek z córką dr hab. Ewą Ziółek; pracownicy Ośrodka Polonijnego; ks. prof. Roman Dzwonkowski SAC; ks. dr hab. Józef Szymański – były dyrektor Ośrodka; ks. dr hab. Piotr Szczur – były duszpasterz Polonii we Francji; o. prof. Roland Prejs OFM Cap.; pracownicy Instytutu Leksykografii KUL, na czele z dyrektorem dr. Edwardem Gigilewiczem i ks. dr. Stanisławem Kozą; pracownicy Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych, na czele z jego dyrektorem, ks. dr. hab. Waldemarem Żurkiem oraz dr hab. Marią Dębowską; Dariusz Śladecki ze stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Oddział Lubelski oraz przedstawiciele mediów, studentów i doktorantów KUL. Ksiądz Zych przeczytał także okolicznościowe listy gratulacyjne od zaproszonych gości, którzy nie mogli przybyć na uroczystość: ks. Bogusława Brzysia – Rektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji, ks. kan. Tadeusza Kardyśa z francuskiej parafii Soissons, o. dr. Andrzeja Szczupała – pracującego na Białorusi oraz przekazał także pozdrowienia od ks. prał. Jana Prucnala – proboszcza w Sokołowie Małopolskim i kustosza tamtejszego sanktuarium Matki Bożej. Laudację na cześć Laureata wygłosił dr hab. Jacek Gołębiowski – obecny dyrektor Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, w której przedstawił sylwetkę Laureata. Po tych słowach dyrektor wręczył nagrodę o. Marianowi Brudziszowi. W imieniu o. Janusza Soka CSsR – prowincjała Prowincji Warszawskiej Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela (Redemptorystów),

okolicznościowy list gratulacyjny przeczytał jego delegat, o. Janusz Urban CSsR.

W następnej części spotkania Laureat wygłosił wykład pt. *Udział redemptorystów w odrodzeniu religijnym Białorusi*. Najpierw jednak podziękował Kapitulie Nagrody za jej przyznanie, a także za wieloletnią współpracę z Ośrodkiem Polonijnym, Ośrodkiem Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych oraz Instytutem Leksykografii oraz Instytutem Historii Kościoła KUL. Podziękował też wszystkim gościom za przybycie. W wykładzie zawarł zebrane przez siebie wspomnienia, dotyczące angażowania się kapłanów w odrodzenie duchowe mieszkańców Białorusi. Kościół katolicki był tam bowiem niszczonej przez komunistów w latach 1918-1987. Pod tym okresie zaczęto odzyskiwać kościoły, ale brakowało tam kapłanów. Grupa zakonników ze Zgromadzenia Redemptorystów, na czele z o. Andrzejem Szczupałem CSsR, od 1988 r. brała udział w przeprowadzaniu misji na ternach białoruskich. Pierwsze odbyły się w Grodnie w marcu 1989 r., gdzie proboszczem był ks. Tadeusz Kondrusiewicz, późniejszy arcybiskup mińsko-mohylewski. Na organizowane nabożeństwa przychodziły tłumy wiernych, a wśród nich byli również prawosławni (także rosyjskojęzyczni, z tłumaczami języka polskiego), które przeżywały swoje nawrócenie. Rozpoczęto tam także ewangelizację dzieci i młodzieży oraz pomoc w codziennej pracy duszpasterskiej w parafiach. Podjęte działania umożliwiły stopniowe odnawianie struktur parafii i diecezji rzymskokatolickich, a także posługę księży, co dawniej było zabronione, ze względu na możliwość wystąpienia represji władz komunistycznych.

Spotkanie z wręczeniem Nagrody zakończył poczęstunek kawą, herbatą i ciastkami, które towarzyszyły rozmowom w miłej i sympatycznej atmosferze. Laureat i goście mieli w ten sposób okazję do wspólnej rozmowy i wymiany myśli na poruszane w spotkaniu tematy. W wielu przypadkach były to „spotkania po latach”, co stanowi dowód o trwającej ciągle pamięci o docenionym Laureacie, o. Marianie Brudziszu.